

การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ

ANALYSIS OF DISCOURSE PRACTICES OF THE NATIONAL CHILDREN'S DAY BOOK

พิชญาวี ทองกลาง^{1,*} และ กานดา เจริญเตี้ย²

Phitchayawee Thongkland^{1,*} and Kanda Charoentia²

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

² โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

¹ Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

² Nakhon Ratchasima Rajabhat University Demonstration School

Received: 13 September 2024

Revised: 23 December 2024

Accepted: 25 December 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ รวบรวมข้อมูลจากหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2558–2567 จำนวน 10 เล่ม วิเคราะห์ตามแนวคิดองค์ประกอบการสื่อสารประกอบด้วยผู้ส่งสาร สาร สื่อช่องทางการสื่อสารและผู้รับสาร ผลการวิเคราะห์พบว่า 1. ผู้ส่งสารหรือผู้ผลิตตัวบทเป็นเด็กและเยาวชน จำนวน 333 คน ประกอบด้วย นักเรียน นักศึกษาและเยาวชนทั่วไป 2. สารหรือตัวบทพบประเภทงานเขียนทั้งหมด จำนวน 246 เรื่อง แบ่งออกเป็นบันเทิงคดี จำนวน 223 เรื่อง ประกอบด้วยนิทาน การ์ตูน เรื่องสั้น จดหมาย บทกลอน ชีวประวัติ และพบผลงานศิลปะ จำนวน 23 เรื่อง โดยพบงานเขียนเรื่องสั้นมากที่สุด จำนวน 136 เรื่อง ส่วนเนื้อหาเป็นเรื่องราวที่ผู้เขียนแต่งขึ้นเกี่ยวกับการศึกษา การผจญภัย การประกอบอาชีพ สัตว์ เทคโนโลยี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อน ประเทศชาติ พระมหากษัตริย์ ครอบครัว ศาสนาประเพณีและวัฒนธรรม การปฏิบัติตน การท่องเที่ยว และผลงานศิลปะ โดยพบเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนมากที่สุด จำนวน 96 เรื่อง 3. สื่อช่องทางการสื่อสารหรือสื่อและการกระจายตัวบทดำเนินการเผยแพร่ไปยังโรงเรียนต่าง ๆ และจำหน่ายหนังสือผ่านช่องทางออนไลน์ และ 4. ผู้รับสารหรือผู้อ่าน

* Corresponding author: พิชญาวี ทองกลาง

E-mail: phitchayawee@gmail.com

เป็นกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป หนังสือวันเด็กแห่งชาติได้สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ของวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมด้านการสื่อสารที่กำหนดผู้ส่งสาร สาร สื่อช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสารไว้อย่างชัดเจน เน้นการผลิตเพื่อเด็กและเยาวชนจึงทำให้การกระจายตัวบทสามารถส่งผ่านไปยังผู้อ่านได้ทั่วประเทศ

คำสำคัญ: วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม, หนังสือวันเด็กแห่งชาติ, องค์ประกอบการสื่อสาร

Abstract

The purpose of this research article is to analyze the discourse practices in the National Children's Day book. Data were collected from 10 National Children's Day books from 2015–2024, analyzed according to the concept of communication elements consisting of sender, message, communication channel and receiver. The results of the analysis found that: 1. The messengers or producers of the texts were 296 children and youths, consisting of students. General students and youth. 2. Substances or texts were found in a total of 246 writings, divided into 223 fiction stories, consisting of stories, cartoons, short stories, letters, poems, biographies, and 23 works of art were found, with the most being 136 short story writings. The content was stories that the author wrote about education, adventure, careers, animals, technology, nature and the environment, friends, the nation, the king, family, religion, tradition and culture, behavior, travel. and works of art The most content was found regarding conduct, a total of 96 stories. 3. Communication channels or media and distribution of the chapters are distributed to various schools and books are sold through online channels and 4. The audience or readers are the target group of children and youth from primary schools and up. The National Children's Day book reflects the relationship of communication discourse practices that determine the messenger, message, and communication channel. and the recipient clearly. Emphasis is placed on producing for children and youth, thus

allowing the distribution of the script to be passed on to readers throughout the country.

Keywords: Discourse Practice, National Children's Day Book, Communication Elements

บทนำ

หนังสือสำหรับเด็กมีลักษณะที่มุ่งให้ความบันเทิงเป็นหลัก เนื้อหาที่จะบรรจุลงไปควรเป็นเรื่องที่สนุกสนานและชวนติดตาม ควรสอดคล้องกับวัยและจิตวิทยาความต้องการของเด็ก เช่น นิทาน เทพนิยาย คำกลอนง่าย ๆ ผจญภัย ชีวิตในบ้าน สัตว์เลี้ยง หนังสือต้องมีจุดเด่นในด้านรูปเล่ม ภาพประกอบ และเนื้อหา (ฝ่ายวิชาการ สถาบันส่งเสริมและพัฒนาก่อนการเขียนแห่งประเทศไทย, 2544) การจัดทำหนังสือสำหรับเด็กควรตอบสนองความต้องการและส่งเสริมพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ตลอดจนปลูกฝังจินตนาการและอารมณ์ให้แก่เด็กโดยเฉพาะ (เจตจิต คชฤทธิ์, 2554) สอดคล้องกับขวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542) ที่กล่าวว่าหนังสือสำหรับเด็กทำขึ้นเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ผ่อนคลายอารมณ์ ฝึกให้เด็กอ่านหนังสือได้คล่อง เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้นจากการฟังและการดูเป็นการลับสมอง ส่งเสริมจินตนาการให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมข่าวปัญหาให้กับเด็ก ให้ความรู้สนองความอยากรู้อยากเห็นให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวและความรู้อื่น ๆ ปลูกฝังคุณธรรมเป็นความหวังของสังคมและความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน รู้จักค้นคว้าเพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียน ส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจ แก้ปัญหาให้กับเด็กเมื่อมีปัญหาการเรียนและปัญหาสังคม และให้เด็กได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสือ

หนังสือสำหรับเด็กจึงได้รับความสนใจจากเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะหนังสือวันเด็กแห่งชาติที่ดำเนินการผลิตและเผยแพร่เป็นประจำทุกปี พริบพันดาว (2567) ได้กล่าวว่าหนังสือวันเด็กแห่งชาติเล่มแรกของไทย ได้จัดพิมพ์ฉบับแรกเมื่อ พ.ศ. 2502 (ตามที่ปรากฏในคำนำของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2508) คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2502 ซึ่งมี นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา ประธานคณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2502 ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์หนังสือวันเด็กแห่งชาติในหน้าคำนำ ความว่า

คณะกรรมการจัดงานเห็นสมควรให้จัดพิมพ์เอกสารขึ้นเพื่อให้ผู้ใหญ่ได้รู้แนวทางในการอบรมเด็ก โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ส่วนใหญ่คือคณะเจ้าหน้าที่แผนกสุขวิทยาจิต โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา ซึ่งมีเจตนาจะให้ผู้ใหญ่เข้าใจถึงธรรมชาติของเด็กแล้วส่งเสริมให้เจริญเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า หากเด็กมีความบกพร่องก็ควรได้รับการแก้ไขเสียแต่เยาว์วัย ดีกว่าจะปล่อยไว้ให้เป็นจุดอ่อนในบุคลิก ลักษณะจนเป็นผู้ใหญ่แก้ไขไม่ได้ และเป็นเหตุให้เกิดโรคจิต โรคประสาทต่อไป พฤติกรรมของเด็กเป็นผลต่อเนื่องมาแต่การอบรมเลี้ยงดูของผู้ใหญ่ทั้งสิ้น ฉะนั้นการป้องกัน แก้ไขปัญหาในเด็กจึงขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่โดยสิ้นเชิง ดังนั้นคณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติมีความเชื่อมั่นว่าเอกสารนี้จะ เป็นประโยชน์แก่ผู้ใหญ่ในการดูแลอบรมเด็ก รวมทั้งผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์โดยทั่วไป ๑ ไปด้วยเป็นอันมาก

นับแต่นั้นมาคณะกรรมการจัดงานวันเด็กในปีต่อมาก็ได้จัดพิมพ์หนังสือวันเด็กเป็นประจำทุกปีจนถึงปัจจุบันนี้ พ.ศ. 2504 ได้มีการเพิ่มเรื่องสั้นแสดงภาพชีวิตระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่และวิธีแก้ปัญหาที่ยากเกี่ยวกับเด็กเข้าไว้ด้วย ต่อมาเนื้อหาขยายเป็นบทความธรรมะ เรื่องสั้น นิทาน บทเพลง ความรู้รอบตัว และบทประพันธ์ต่าง ๆ ปลุกฝังให้เด็กรักการอ่าน ส่วน พ.ศ. 2537 มีการเปลี่ยนแปลงรูปเล่มเป็นขนาด 150×210 มม. เพิ่มเนื้อหาในส่วนของงานเขียน ภาพวาดและกิจกรรมของเด็ก ๆ มาลงตีพิมพ์เป็นสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้นและดำรงรูปแบบนี้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีนักวิชาการได้นำหนังสือวันเด็กแห่งชาติไปศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ปรากฏในงานวิจัยของธงชัย สมบูรณ์ (2558) ศึกษาการสร้างอัตลักษณ์ของชาติที่ส่งผ่านวาทกรรมคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ อุมาวลัย ชีซ่าง (2555) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในเรื่องเล่าสำหรับเด็ก วัลลภา วิทยารักษ์ (2548) ศึกษาคุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์ และกฤษณา พรมเลิศ (2543) วิเคราะห์เรื่องสั้นในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ

การจัดทำหนังสือวันเด็กแห่งชาติได้ดำเนินการเผยแพร่และจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน และองค์การค้ำของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา กระบวนการผลิตและเผยแพร่จึงเป็นความสัมพันธ์ของวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม Fairclough (1995) นักภาษาศาสตร์คนสำคัญที่สร้างทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ได้อธิบายว่าการวิเคราะห์รูปภาษาและบริบททางสังคมแบ่งออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ ตัวบท (Text) เป็นการวิเคราะห์วจนภาษาและสิ่งต่าง ๆ ที่สื่อความหมายไม่ว่าจะเป็นภาพ ขนาดตัวอักษร ตำแหน่ง

ข้อความ ฯลฯ วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse practice) เป็นการวิเคราะห์วิธีที่ตัวบท ถูกผลิตและเผยแพร่ออกไป รวมทั้งการตีความตัวบทจากผู้รับสาร และวิธีปฏิบัติทางสังคม วัฒนธรรม (Socio cultural practice) เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ สถาบัน และสังคมที่ แวดล้อมและสัมพันธ์กับตัวบท รวมถึงการผลิตและการบริโภคตัวบท

การวิเคราะห์วิธีปฏิบัติทางวาทกรรมจึงเป็นการอธิบายภาพรวมของตัวบทตั้งแต่ผู้ผลิต ตัวบท เนื้อหา การกระจายตัวบท ผู้รับสาร โดยใช้บริบททางสังคมเป็นปัจจัยในการวิเคราะห์ เพื่ออธิบายให้เห็นว่าหนังสือวันเด็กแห่งชาติผลิตโดยใคร มีลักษณะเนื้อหาอย่างไร การกระจาย ตัวบทไปช่องทางใดและกลุ่มใดเป็นกลุ่มผู้รับสาร ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจวิเคราะห์วิธีปฏิบัติ ทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2558-2567 จำนวน 10 เล่ม โดยวิเคราะห์ ตามแนวคิดองค์ประกอบการสื่อสารของอภิชัย พุกสวัสดิ์ (2564) ประกอบด้วยผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อหรือช่องทางการสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) ผู้วิจัยจะนำ องค์ประกอบการสื่อสารมาวิเคราะห์ตัวบทที่สร้างโดยใคร สื่อสารไปยังใคร ผ่านสื่อใด เพื่อแสดง ให้เห็นว่าหนังสือวันเด็กแห่งชาติมีขั้นตอนการผลิตตัวบทอย่างไร ตัวบทเหล่านั้นถูกนำเสนอสู่ สังคมอย่างไร และเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการสร้างตัวบทของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์วิธีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติตามองค์ประกอบ การสื่อสาร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ศิริพร ภักดีผาสุก (2553) ได้อธิบายวิธีปฏิบัติทางวาทกรรมเป็นการวิเคราะห์ความ สัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับวิธีปฏิบัติทางวาทกรรมที่ต้องอาศัยการตีความว่าตัวบทมีความสัมพันธ์ กับองค์ประกอบของวิธีปฏิบัติทางวาทกรรมหรือการปฏิสัมพันธ์ในบริบทการสื่อสารอย่างไร ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์วิธีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติตามแนวคิดองค์ประกอบ การสื่อสารของอภิชัย พุกสวัสดิ์ (2564) ได้แก่ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อหรือ ช่องทางการสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) ดังนี้

1. ผู้ส่งสาร (Sender) เป็นแหล่งกำเนิดหรือผู้เริ่มต้นการสื่อสาร และส่งสารไปยัง ผู้รับสาร ผู้ส่งสารอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กรต่าง ๆ ที่ต้องการส่ง

ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้สึก ความคิดเห็น ทักษะ ทักษะ ความเชื่อไปยังผู้รับสาร โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้รับสาร

2. สาร (Message) เป็นเรื่องราวที่มีความหมาย เช่น ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ อารมณ์ความรู้สึก เป็นได้ทั้งข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นที่ผู้ส่งสารต้องการแสดงออกมาให้ผู้รับสารรับรู้ร่วมกัน และเกิดปฏิกิริยาตอบสนอง อาจจะเป็นการตอบสนองทางบวกหรือทางลบก็ได้

3. สื่อหรือช่องทางการสื่อสาร (Channel) เป็นเครื่องมือในการส่งสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร มีหลายประเภท ได้แก่ ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์ที่ใช้รับรู้ความหมาย ได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน การดมกลิ่น การสัมผัส และการลิ้มรส สื่อธรรมชาติ เช่น อากาศ เสียง แสง บรรยากาศที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร ประกาศ จดหมายข่าว สื่อโสตทัศนูปกรณ์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพ ภาพยนตร์ สื่อมัลติมีเดีย วิดิทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เคเบิลทีวี การสื่อสารผ่านดาวเทียม อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ เว็บบล็อก จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล) โทรศัพท์เคลื่อนที่ และสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Web blogs, Facebook, Line, Instagram, Twitter และ YouTube

4. ผู้รับสาร (receiver) เป็นบุคคลหรือกลุ่มคนที่รับรู้ความหมายของข้อมูลข่าวสาร เรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสารส่งมาผ่านสื่อหรือช่องทางใด ๆ จากนั้นผู้รับสารจะตีความสารนั้น และเกิดเป็นปฏิกิริยาตอบสนอง (feedback) กลับไปยังผู้ส่งสาร อาจเกิดขึ้นในทันทีทันใด อาจเกิดขึ้นภายหลัง หรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ นอกจากนั้นแล้วยังไม่สามารถควบคุมได้ขึ้นอยู่กับความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ทักษะ ทักษะ อารมณ์และความรู้สึกของผู้รับสารในขณะนั้นด้วย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ มีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ แหล่งข้อมูลที่ศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

1. แหล่งข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยศึกษาหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558–2567 จำนวน 10 เล่ม ได้แก่ หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2558 เรื่อง เมล็ดพันธุ์ของชาติ หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2559 เรื่อง ร้อยรักเป็นหนึ่งเดียว หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2560 เรื่อง ต้นกล้าของพ่อ หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2561 เรื่อง

อีโร่ตัวจิ๋ว หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2562 เรื่อง นอกหน้าต่างบานเล็ก หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2563 เรื่อง เด็กไทยไปถึงฝัน หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2564 เรื่อง สู้ไปด้วยกัน หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2565 เรื่อง เด็กไทยใจเป็นหนึ่ง หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2566 เรื่อง เด็กทีวีไทย และหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2567 เรื่อง ยิ้ม...ยิ้มอ้อมหัวใจ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2558–2567 จำนวน 10 เล่ม ซึ่งช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาเป็นระยะเวลาที่มีข้อมูลมากเพียงพอที่จะสรุปผลเกี่ยวกับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติได้เนื่องจากได้ผลิตและเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง โดยผู้วิจัยศึกษาเฉพาะผลงานที่เป็นของเด็กและเยาวชนซึ่งเด็กและเยาวชนหมายถึงเด็กชายและเด็กหญิงที่เขียนผลงานของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ และมีสัญชาติไทยเท่านั้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติตามแนวคิดองค์ประกอบการสื่อสารของอริชัจ พุกสวัสดิ์ (2564) ประกอบด้วยผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อหรือช่องทางการสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) เป็นการวิเคราะห์และอธิบายประกอบตารางของตัวบทตั้งแต่ผู้ผลิตตัวบท เนื้อหา การกระจายตัวบท ผู้รับสาร โดยใช้บริบททางสังคมเป็นปัจจัยในการวิเคราะห์เพื่ออธิบายให้เห็นว่าหนังสือวันเด็กแห่งชาติผลิตโดยใคร มีลักษณะเนื้อหาอย่างไร การกระจายตัวบทไปช่องทางใดและกลุ่มใดเป็นกลุ่มผู้รับสาร

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ผู้วิจัยวิเคราะห์ตามแนวคิดองค์ประกอบการสื่อสารของอริชัจ พุกสวัสดิ์ (2564) ประกอบด้วยผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อหรือช่องทางการสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) เป็นการวิเคราะห์ตัวบทที่สร้างโดยใคร สื่อสารไปยังใคร ผ่านสื่อใด เพื่อแสดงให้เห็นว่าหนังสือวันเด็กแห่งชาติมีขั้นตอนของผู้ผลิตตัวบทอย่างไร ตัวบทเหล่านั้นถูกนำเสนอสู่สังคมอย่างไร และเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการสร้างตัวบทของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ มีผลการวิจัยดังนี้

1. ผู้ส่งสาร (Sender): ผู้ผลิตตัวบท ประกอบด้วยผู้เขียนที่เป็นเด็กและเยาวชน ผู้เขียนและผู้อ่านไม่ได้เห็นหน้ากันและกัน หรือมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน จากการวิเคราะห์ผู้ส่งสารหนังสือวันเด็กแห่งชาติที่เป็นเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยสรุปตามตารางด้านล่าง ดังนี้

ตารางที่ 1 จำแนกประเภทผู้ส่งสาร

ประเภท	พ.ศ.										รวม
	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567	
เด็กและเยาวชน	21	29	40	25	21	45	45	28	38	41	333

จากตารางที่ 1 พบผู้ส่งสารที่เป็นเด็กและเยาวชนทั้งหมด จำนวน 333 คน โดยการนับจำนวนผู้ส่งสารนี้ผู้วิจัยนับตามจำนวนผู้เขียนในแต่ละเรื่องซึ่งการแต่งบางเรื่องเป็นการแต่งแบบคู่และแบบกลุ่ม ผู้วิจัยจึงนับตามจำนวนผู้เขียนจริงที่ปรากฏของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ผู้เขียนที่เป็นเด็กและเยาวชน ประกอบด้วยนักเรียน นักศึกษา และเยาวชนทั่ว ๆ ไป โดยผู้เขียนกลุ่มนี้จะส่งเนื้อหาไปยังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากนั้นคณะกรรมการฯ จะคัดเลือกผลงานเพื่อที่จะตีพิมพ์และเผยแพร่

2. สาร (Message): ตัวบท หนังสือวันเด็กแห่งชาติเป็นหนังสือสำหรับเด็กที่ผลิตเพื่อให้เด็กและเยาวชนอ่านอย่างเพลิดเพลิน และสนุกสนานไปกับเนื้อเรื่องและบทบาทการกระทำของตัวละคร ซึ่งเนื้อหาเป็นเรื่องสำหรับเด็กอ่านเล่นแต่แฝงอัตลักษณ์ของเด็กไทยที่พึงปฏิบัติอย่างแนบเนียน ผู้วิจัยจึงแบ่งประเภทตัวบทหนังสือวันเด็กแห่งชาติออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ รูปแบบหนังสือวันเด็กแห่งชาติ และเนื้อหาหนังสือวันเด็กแห่งชาติ โดยการวิเคราะห์รูปแบบหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ผู้วิจัยพิจารณาจากมุมมองของงานเขียนที่มุ่งให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินหรือความรู้เป็นหลัก แบ่งประเภทงานเขียนออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ บันเทิงคดี ประกอบด้วยนิทาน การ์ตูน เรื่องสั้น จดหมาย บทกลอน และผลงานศิลปะ ตามตารางด้านล่าง ดังนี้

ตารางที่ 2 ประเภทงานเขียนบันเทิงคดีและผลงานศิลปะ

ลำดับ	ประเภท	พ.ศ.										รวม
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567	
1	นิทาน	1	1	3	2	1	1	1	-	1	2	13
2	การ์ตูน	1	5	2	5	4	3	6	5	3	3	37
3	เรื่องสั้น	11	15	20	15	10	17	15	10	10	13	136
4	จดหมาย	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	3
5	บทกลอน	4	2	1	1	5	5	4	3	5	1	31
6	ชีวประวัติ	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	3
7	ผลงานศิลปะ	-	1	-	-	-	4	4	4	5	5	23
	สรุป	19	25	27	24	21	30	30	22	24	24	246

จากตารางที่ 2 พบประเภทงานเขียนทั้งหมดจำนวน 246 เรื่อง แบ่งออกเป็นประเภทบันเทิงคดี พบทั้งหมดจำนวน 223 เรื่อง ประกอบด้วยนิทาน การ์ตูน เรื่องสั้น จดหมาย บทกลอน และชีวประวัติ นอกจากนี้พบผลงานศิลปะ จำนวน 23 เรื่อง จากการวิเคราะห์พบงานเขียนเรื่องสั้นมากที่สุด ซึ่งเป็นเรื่องที่มีลักษณะคล้ายนวนิยายแต่สั้นกว่า มีเหตุการณ์หลักเพียงเหตุการณ์เดียว มีโครงเรื่องและแก่นเรื่องเพียงเรื่องเดียว จำนวนตัวละครเพียงไม่กี่ตัว และมีระยะเวลาตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องไม่นาน พบทั้งหมดจำนวน 136 เรื่อง เช่น รวมใจเป็นหนึ่ง เด็กยุคใหม่เข้าใจอาเซียน สีเทียนยอดกตัญญู ร่วมด้วยช่วยกันประหยัดพลังงาน ต้นกล้าแห่งความดี ความจนของประหยัด รู้รักสามัคคี ใจอิมสุข หนูนาคะดี เตี้ยผู้กลับตัว หนูดีคนเก่ง บทเรียนของมังกร ความฝันของปลายฟ้า เมื่อฉันอยู่ในยุคโควิด-19 ต้นกล้าเยาวชน เด็กหญิงต่างดาว หนูน้อยจิตอาสา บทเรียนราคาแพง ความฝันของฉัน โลกไร้พรมแดน ฯลฯ

การวิเคราะห์ด้านเนื้อหาผู้วิจัยพิจารณาจากเรื่องราวที่ผู้เขียนแต่งขึ้นโดยหนังสือวันเด็กแห่งชาติมีเนื้อหาที่ต้องการให้เด็กอ่านเข้าใจง่าย ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและส่งเสริมจินตนาการ รวมทั้งให้ข้อคิดและปลูกฝังด้านคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม ผู้วิจัยจึงแบ่งประเภทของเนื้อหาออกเป็นด้านต่าง ๆ ตามตารางด้านล่าง ดังนี้

ตารางที่ 3 เนื้อหาหนังสือวันเด็กแห่งชาติ

ลำดับ	ประเภท	พ.ศ.										รวม
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567	
1	การศึกษา	1	1	1	1	3	1	2	6	1	3	20
2	การผจญภัย	-	1	-	-	-	1	2	-	-	1	5
3	การประกอบอาชีพ	1	2	1	2	2	1	-	-	-	-	9
4	สัตว์	1	-	2	1	3	-	-	-	3	3	13
5	เทคโนโลยี	-	-	1	1	1	1	-	1	1	2	8
6	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	-	2	1	1	1	6	1	-	-	-	12
7	เพื่อน	2	-	2	1	1	-	-	1	2	-	9
8	ประเทศไทย	1	-	2	4	-	1	-	1	1	-	10
9	พระมหากษัตริย์	-	3	2	2	2	-	-	-	-	-	9
10	ครอบครัว	1	4	1	-	-	2	-	-	1	4	13
11	ศาสนาประเพณีและ วัฒนธรรม	4	1	2	1	1	1	-	3	2	1	16
12	การปฏิบัติตน	7	10	12	10	7	12	21	5	8	4	96
13	การท่องเที่ยว	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	3
14	ผลงานศิลปะ	-	1	-	-	-	4	4	4	5	5	23
สรุป		19	25	27	24	21	30	30	22	24	24	246

จากตารางที่ 3 พบเนื้อหาหนังสือวันเด็กแห่งชาติทั้งหมดจำนวน 246 เรื่อง แบ่งออกเป็น 14 ประเภท ได้แก่ การศึกษา การผจญภัย การประกอบอาชีพ สัตว์ เทคโนโลยี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อน ประเทศไทย พระมหากษัตริย์ ครอบครัว ศาสนาประเพณีและวัฒนธรรม การปฏิบัติตน การท่องเที่ยว และผลงานศิลปะ โดยพบเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนมากที่สุด ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การใช้ชีวิตประจำวัน ทั้งการปฏิบัติตนในลักษณะต่าง ๆ การใช้ชีวิตอยู่อย่างประหยัดและพอเพียง ความสามัคคีปรองดอง พบทั้งหมดจำนวน 96 เรื่อง เช่น สามัคคีกันไว้ชาติไทยอยู่รอด ความภูมิใจของถึงขยะ ร่วมด้วยช่วยกันประหยัดพลังงาน ปณิธานแห่งความดี ร่วมคิดร่วมสร้างร่วมทำบ้านเมืองใสสะอาดปราศจากคอร์รัปชัน ความดี

ทำง่ายจึง วังด้วยใจไปด้วยกัน ทาทำหมิน้อยจิตอาสา พัฒนาใจตนให้เป็นคนมีจิตอาสาช่วยพาชาติรุ่งเรือง ปรับชีวิตเปลี่ยนวิถียุคโควิด-19 เมื่อฉันอยู่ในยุคโควิด-19 ความดีและความพอเพียงคือวัคซีนชีวิต คนละไม้คนละมือ สิ่งดีที่ต้องทำ ฯลฯ

3. สื่อช่องทางการสื่อสาร (Channel): สื่อและการกระจายตัวบท หนังสือวันเด็กแห่งชาติเป็นหนังสือสำหรับเด็กที่สื่อสารแบบทางเดียวอยู่ในความดูแลด้านการผลิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความน่าเชื่อถือภายใต้รัฐบาล โดยทำหน้าที่ควบคุมและดูแลการผลิตตัวบท งานเขียนจึงสอดแทรกความคิดต่าง ๆ ผ่านมุมมองของเด็กและเยาวชนทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจให้กับผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กผ่านทางเนื้อหาที่มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเลียนแบบในสิ่งที่เด็กและผู้ใหญ่พิจารณาว่าเหมาะสม ตัวบทจึงได้เผยแพร่และกระจายไปยังเด็กและเยาวชน รวมทั้งสถานศึกษาในที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศอย่างกว้างขวาง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดพิมพ์เผยแพร่และจำหน่ายให้กับบุคคลทั่วไปผ่านร้านศึกษาศึกษาภัณฑ์พาณิชย์ที่สามารถสั่งซื้อผ่าน รวมทั้งกำหนดให้โรงเรียนต่าง ๆ ได้สั่งจองหนังสือล่วงหน้า จึงทำให้จำนวนการตีพิมพ์ในแต่ละปีไม่เท่ากัน โดยพ.ศ. 2558 จำนวน 300,000 เล่ม พ.ศ. 2559 จำนวน 300,000 เล่ม พ.ศ. 2560 จำนวน 300,000 เล่ม พ.ศ. 2561 จำนวน 180,000 เล่ม พ.ศ. 2562 จำนวน 130,000 เล่ม พ.ศ. 2563 จำนวน 140,000 เล่ม พ.ศ. 2564 จำนวน 80,000 เล่ม พ.ศ. 2565 จำนวน 50,000 เล่ม พ.ศ. 2566 จำนวน 80,000 เล่ม และ พ.ศ. 2567 จำนวน 80,000 เล่ม

4. ผู้รับสาร (Receiver): ผู้อ่าน ผู้อ่านที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของหนังสือวันเด็กแห่งชาติเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีวัยและประสบการณ์น้อยกว่า ต้องอาศัยการเรียนรู้และประสบการณ์จากผู้ใหญ่ที่มีวัยและประสบการณ์มากกว่า อีกทั้งหนังสือวันเด็กแห่งชาติมีการนำเสนอเนื้อหาที่เน้นความสนุกสนาน จึงทำให้เด็กอ่านอย่างเพลิดเพลินและเชื่อตามโดยปราศจากข้อสงสัย เนื่องจากอยู่ในรูปแบบนิทาน การ์ตูน และเรื่องสั้นเป็นส่วนมาก

จากการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติทำให้เข้าใจถึงองค์ประกอบของการสื่อสารที่ส่งผลต่อการใช้ภาษาที่แตกต่างกันไปตามสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ในแง่มุมทางสังคมวัฒนธรรม และเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับผู้ส่งสาร (Sender): ผู้ผลิตตัวบท สาร (Message): ตัวบท สื่อช่องทางการสื่อสาร (Channel): สื่อและ

การกระจายตัวบท และผู้รับสาร (Receiver): ผู้อ่าน ซึ่งกระบวนการผลิต ตัวบท การกระจายตัวบท และการบริโภคตัวบท มีจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนว่าเป็นการผลิตเพื่อเด็กและเยาวชน จึงทำให้การกระจายตัวบทสามารถส่งผ่านไปยังผู้อ่านที่เป็นเด็ก ๆ ทั่วประเทศได้

อภิปรายผล

หนังสือวันเด็กแห่งชาติมีวิธีการผลิตตัวบทและการใช้เนื้อหาที่มีส่วนสำคัญในการสร้างการรับรู้ได้ ส่งเสริมค่านิยมและความเชื่อบางอย่างในสังคมให้คงอยู่ ผู้วิจัยพบประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. หนังสือวันเด็กแห่งชาติพบผู้เขียนที่เป็นนักเรียน นักศึกษา และเยาวชนทั่ว ๆ ไป จำนวน 296 คน เป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและสารคดี จำนวน 253 เรื่อง โดยเรื่องสั้นพบมากที่สุด จำนวน 120 เรื่อง มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตมากที่สุด จำนวน 91 เรื่อง เกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวัน การปฏิบัติตนในลักษณะต่าง ๆ การใช้ชีวิตอยู่อย่างประหยัดและพอเพียง ความสามัคคีปรองดอง ซึ่งผู้เขียนเหล่านี้จะส่งเนื้อหาไปยังสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จากนั้นคณะกรรมการจะคัดเลือกผลงานเพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่ สอดคล้องกับอุมาวัลย์ ชีซ่าง (2555) ที่ได้กล่าวว่าหนังสือวันเด็กแห่งชาติเป็นหนังสือที่รัฐบาลให้ความสนใจ ได้มอบหมายให้หน่วยงานของรัฐบาลเข้ามาดูแลควบคุมการผลิต โดยเชิญชวนเด็กและเยาวชนทั่วไปส่งเรื่องเพื่อมาเผยแพร่ผลงาน จึงเป็นการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถ และเป็นสื่อที่สามารถช่วยปลูกฝังความคิดเด็กตามที่สังคมต้องการได้เป็นอย่างดี ส่วนคณะกรรมการมีสิทธิ์ในการพิจารณาเลือกเรื่องที่จะตีพิมพ์และเผยแพร่ หนังสือวันเด็กแห่งชาติที่ผลิตโดยหน่วยงานของรัฐจึงมีความน่าเชื่อถือ อีกทั้งเป็นเรื่องสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีจึงมองว่าเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็กเป็นหลัก นำเสนอเนื้อหาที่เน้นความสนุกสนาน จึงทำให้เด็กอ่านอย่างเพลิดเพลินและปฏิบัติตามโดยปราศจากข้อสงสัย เนื่องจากอยู่ในรูปแบบของนิทานและเรื่องสั้น

2. หนังสือวันเด็กแห่งชาติเป็นการสื่อสารแบบทางเดียวอยู่ในความดูแลด้านการผลิตของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนว่าเป็นการผลิตเพื่อเด็กและเยาวชน จึงทำให้การกระจายตัวบทสามารถส่งผ่านไปยังผู้อ่านที่เป็นเด็ก ๆ ทั่วประเทศได้ ดังนั้นหนังสือวันเด็กแห่งชาติจึงมีความสัมพันธ์กับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมในลักษณะที่หนังสือเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีการผลิตและเผยแพร่ทั่วประเทศพร้อม ๆ กับการจัดงานวันเด็ก

แห่งชาติ ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ สุขวิสิทธี (2554) กล่าวว่ารัฐได้เผยแพร่อุดมการณ์ผ่านหนังสือวันเด็กแห่งชาติพร้อมกับการมอบคำขวัญวันเด็กโดยนายกรัฐมนตรี ซึ่งอุดมการณ์ส่วนหนึ่งมีความสัมพันธ์กับคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ โดยอุดมการณ์เด็กดีและเด็กไม่ตีที่หนังสือวันเด็กแห่งชาติได้สื่อไปยังผู้อ่านทำให้เห็นว่าเด็กเป็นสมาชิกที่ดีและเป็นที่ต้องการของสังคม ประกอบด้วยความเป็นพลเมืองดีของชาติที่แสดงให้เห็นว่าสมาชิกที่ดีของสังคมนั้นจะต้องปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดีของชาติ โดยการเคารพและเทิดทูนสถาบันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมถึงความสามัคคีและการมีระเบียบวินัยที่ช่วยให้สังคมสามารถดำเนินไปอย่างเรียบร้อย อุดมการณ์เด็กดีและเด็กไม่ตีจึงเป็นอุดมการณ์สำคัญที่หนังสือได้ใช้เพื่อสื่อภาพของสมาชิกที่พึงปรารถนา

หากพิจารณาแล้วรัฐได้พยายามปลูกฝังความคิดผ่านหนังสือวันเด็กแห่งชาติด้วยการเผยแพร่และผลิตซ้ำความคิดเดิมในสังคมไทยในแต่ละปี ทำให้เกิดการยอมรับในสถานภาพและบทบาทของตนเอง ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองให้ได้อย่างครบถ้วนและเหมาะสม จึงกล่าวได้ว่าเป็นการปลูกฝังเด็กให้มีความคิดและความเชื่อที่เป็นรากฐานของการปกครองได้อย่างราบรื่นผ่านกระบวนการปฏิบัติทางวาทกรรม

ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

จากผลการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ โดยนำแนวคิดองค์ประกอบการสื่อสารมาใช้เป็นกรอบการวิเคราะห์ทำให้เห็นว่า หนังสือวันเด็กแห่งชาติมีวิธีการผลิตตัวบท การใช้เนื้อหาที่มีส่วนสำคัญในการสร้างการรับรู้ได้ เพราะหนังสือวันเด็กแห่งชาติมีเนื้อหาที่ส่งเสริมค่านิยมและความเชื่อบางอย่างในสังคม ดังนั้นหนังสือวันเด็กแห่งชาติจึงมีบทบาทสำคัญต่อการถ่ายทอดอุดมการณ์ หรือความคิดต่าง ๆ ไปยังผู้อ่านให้เกิดการรับรู้ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติได้วิเคราะห์ตามแนวคิดองค์ประกอบการสื่อสาร แต่หากสนใจสามารถนำแนวคิดชาติพันธุ์วรรณนาการสื่อสารมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ได้

2.2 การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมเป็นการอธิบายกระบวนการผลิตด้วยท โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดองค์ประกอบของการสื่อสารมาอธิบายเริ่มตั้งแต่ผู้ผลิต เนื้อหา สื่อและผู้รับ สาร เพื่ออธิบายให้เห็นว่าผลิตโดยใคร มีลักษณะเนื้อหาอย่างไร การกระจายตัวทไปช่องทางใด และกลุ่มใดเป็นกลุ่มผู้รับสาร ดังนั้นหากสนใจสามารถวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม โดยการ วิเคราะห์วาทกรรมในบทเพลง ภาพยนตร์ คำขวัญ หรืออื่น ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา พรหมเลิศ. (2543). **วิเคราะห์เรื่องสั้นในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจด็จ คชฤทธิ์. (2554). **เด็กกับหนังสือ : คู่มือเพื่อความเข้าใจและหนังสือสำหรับเด็ก**. นนทบุรี: บ้านหนังสือ.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). **วรรณกรรมสำหรับเด็ก**. โครงการตำราวิชาการราชภัฏเฉลิม พระเกียรติ เนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2558). **การสร้างอัตลักษณ์ของชาติที่ส่งผ่านวาทกรรมคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ** (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฝ่ายวิชาการ สถาบันส่งเสริมและพัฒนาก่อนการอ่านการเขียนแห่งประเทศไทย. (2544). **การเขียน หนังสือสำหรับเด็กเพื่อเป็นผลงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- พริบพันดาว. (2567). **รหัสลับหนังสือวันเด็กแห่งชาติ**. สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2567, จาก <https://www.posttoday.com/life/healthy/535169>.
- วัลลภา วิทยารักษ์. (2548). **คุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์ : วิเคราะห์จากหนังสือ วันเด็กแห่งชาติ** (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิสันต์ สุขวิสิทธิ์. (2554). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในหนังสือเรียนรายวิชา ภาษาไทย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503 – 2544 : การศึกษาตามแนวทาง วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขา วิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศิริพร ภัคดีผาสุก. (2553). วาทกรรม “ความเป็นผู้หญิง” ในนิตยสารสุขภาพและความงามภาษาไทย (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิรักษ์ พุกสวัสดิ์. (2564). นวัตกรรมการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุมาวัลย์ ซีซ้าง. (2555). ความเป็นชาย-ความเป็นหญิงในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ : การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์. วารสารภาษาและวรรณคดีไทย, 29, 113–141.
- อุมาวัลย์ ซีซ้าง. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในเรื่องเล่าสำหรับเด็กในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2523 - 2553. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London: Longman.